

Schoon water in Leidsche Rijn

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden zorgt voor droge voeten in en rond Utrecht. Dat doen de waterschappen al ruim 700 jaar.

Leidsche Rijn heeft een bijzonder watersysteem. Nergens in Nederland wordt op zo grote schaal regenwater in het gebied vastgehouden. Dat gebeurt in het klein door het toepassen van waterdoorlatende verharding op straat; en in het groot in de Haarrijnse Plas. Zo is er ook in droge tijden voldoende water beschikbaar in sloten en singels.

Om het waterpeil op het afgesproken niveau te houden zet het waterschap een uitgekend stelsel van gemalen en stuwen in. Gemalen zorgen er ook voor dat het water in Leidsche Rijn in beweging blijft. Daardoor is er extra zuurstof in het water en dat zorgt weer voor betere leefomstandigheden voor plant en dier.

Stuwen en gemalen vormen vaak een barrière voor vissen. In Leidsche Rijn heeft het waterschap op drie plekken vispassages gebouwd, zodat vissen vrijwel alle singels van Leidsche Rijn kunnen bereiken.

Rayonmedewerker Jan Versteeg: "Onze gemalen en de belangrijkste stuwen en inlaten werken volautomatisch en worden op afstand bediend. Zo houden we het water in de sloten op het afgesproken peil. Nieuwsgierig naar de hoogte van het waterpeil? Kijk dan eens op één van de ruim duizend blauwe peilschalen in ons gebied!"

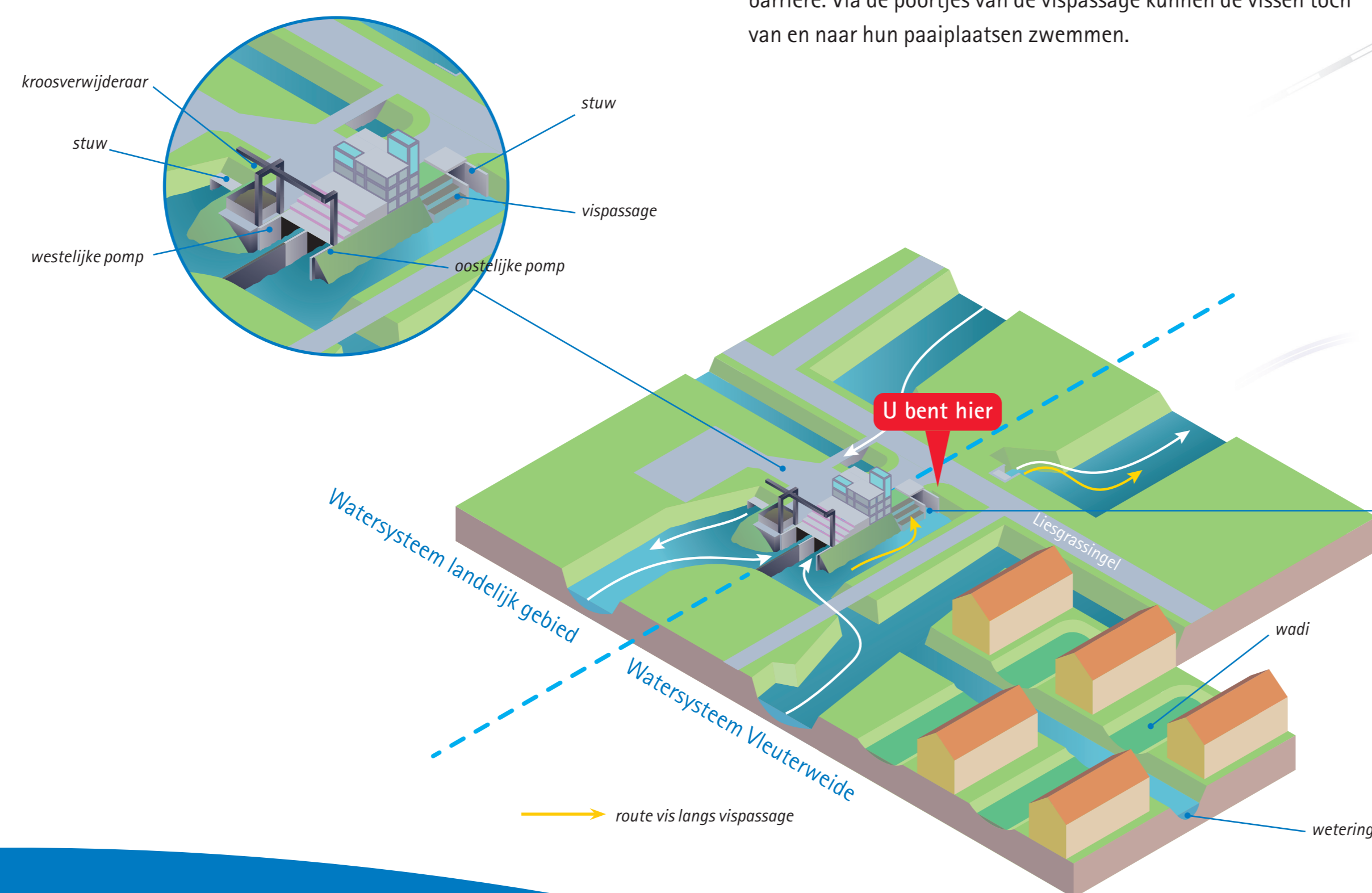
Bij veel stuwen, inlaten en kleine gemalen staan deze blauwe bedieningskastjes met 'golfdak'.

Peilschaal

Het systeem van Leidsche Rijn

Maar 20% van al het regenwater dat in Leidsche Rijn valt, komt in het riool terecht. In vergelijking met traditionele wijken is dat heel weinig. In Leidsche Rijn is veel open water: zo'n 200 hectare. De Haarrijnse Plas (80 ha) en de Plas Veldhuizen (25 ha), maar ook de singels en sloten in Vleuterweide (samen wel 20 ha) vormen als het ware grote 'buffervaten'. Daarin kan water tijdens hevige regenbuien geborgen worden. Ook in wadi's (greppels in woonwijken die normaal gesproken droog staan) kan water tijdelijk opgevangen worden, in de grond wegzakken en vertraagd naar sloot of singel afstromen. In droge tijden kan dat water weer gebruikt worden.

In de meeste straten van Leidsche Rijn is bovendien gebruik gemaakt van waterdoorlatende verharding, zodat regenwater makkelijk in de ondergrond kan zakken.

Gemaal Vleuterweide

Gemaal Vleuterweide (2006) is één van de grote gemalen die het (oppervlakte)water in de sloten en singels van Leidsche Rijn rondpompen. In het gemaal staan twee pompen. Samen kunnen deze 107 m³ water /minuut omhoog pompen.

De oostelijke, linkerpomp is voor het stedelijk gebied. Hij zorgt er voor dat overtollig water uit de wijk Vleuterweide wordt afgevoerd richting Vleuten en van daar naar de Haarrijnse Plas. De westelijke, rechterpomp voert water aan naar het landelijke gebied. Het water van de Heijcop (achter het gemaal) wordt omhoog gepompt en stroomt onder de Liesgrassingel door naar de Vleutense wetering. In natte tijden kan het water echter ook de omgekeerde route afleggen, via de stuw rechts achter het parkeerterrein.

Vispassage

Onder de getrapte roosters voor u bevindt zich een vispassage. Gemalen en stuwen zijn voor vissen meestal een onneembare barrière. Via de poortjes van de vispassage kunnen de vissen toch van en naar hun paaiplaatsen zwemmen.

■ Gemaal
○ 25 ha Oppervlakte open water in ha

Hoe werkt een vispassage?

De vispassage is een metalen bak met tussenschotten en openingen waar de vissen doorheen kunnen zwemmen. De openingen liggen allemaal onder water om voor een constante en niet te harde waterstroming te zorgen. De openingen staan in een zigzagpatroon, om rustplaatsen te creëren zodat de vissen stroomopwaarts kunnen zwemmen. De met stenen bedekte bodem van de vispassage loopt geleidelijk op, zodat ook kruipende waterdieren en bodemvissen (bijvoorbeeld de riviergrondel) de stuw kunnen passeren.

